

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

TE-palvelujen siirto kuntiin on merkittävä ja odotettu uudistus. Määriteltäessä järjestämisvastuu kunnille, varmistaa pienten kuntien mahdollisuudet hyödyntää kunnassa jo olemassa olevia rakenteita ja toimintamalleja. Paikalliset ratkaisut ja palveluiden yhteensovittaminen on mahdollista järjestämisvastuun ollessa kunnalla.

Kuntapohjaisen mallin etu on joustavien palveluiden muotoilu ja paikallisten tarpeiden huomioiminen. Tämä saavutetaan, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Nämä palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta kaikissa kunnissa.

Järjestämisvastuussa tulisi huomioida yhteistoiminta-alueiden luonnollinen muodostuminen. Kuntien resurssit työllisyyden hoitoon tulisi huomioida, jotta välttyttäisiin lähipalveluiden heikkenemiseltä ja toisaalta voitaisiin varmistaa myös pienten ja keskisuurten kuntien aito mahdollisuus olla edistämässä hyvää työllisyyttä ja näin ollen myös työvoiman liikkuvuutta.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Keskisuurten ja pienten kuntien näkökulmasta riskinä on palveluiden keskittyminen suurille kunnille. Tällä voi olla lähipalveluihin ja paikallisiin elinvoimapalveluihin heikentävä vaikutus. Kunnilla on paikallisesti hyvin toimivia malleja ja käytänteitä, joiden säilyminen tulisi taata. Suurten toiminta-alueiden heikkoutena on lähipalveluiden kaikkoaminen isompiin kuntiin ja näin ollen asiakkaiden tilanteiden tunnistaminen heikentyy. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**

- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja palvelun tasalaatuisuuden varmistamiseksi on perusteltua, että ohjaus ja valvonta tulisi valtion taholta. Tämän lisäksi valtion taholta tulisi olla saatavilla aineistot, ohjeet ja yleiset toimintamallit sekä perehdytystä.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa palvelupisteessä rahoitusvastuun kuitenkin jäädessä kotikunnalle. Tämä ei ole suoraan kannatettava asia.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

Riskinä kuntien näkökulmasta on kustannuksien merkittävä kasvu. Ristiriitaisena näyttäytyy myös se, että kunta toimii työvoimaviranomaisena, mutta kuitenkin saa ilmoituksia itseltään velvoitetyöllistämisestä, johon ei ole jatkossa saatavilla tukea. Kunnan velvoitetyöllistäminen on tarkoitettu viimesijaiseksi palveluksi. Kokonaisuudessaan velvoitetyöllistäminen kuntien osalta tulisi muotoilla uudestaan.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymiskijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

Hallituksen esityksessä kuntien vastuun työttömyysturvan maksamisesta todetaan lisääntyvän. Tätä pyritään korvaamaan rahoitukseen suunnitellulla kompensatiomallilla, joka ei kuitenkaan seuraisi väestönkehitystä eikä huomioisi suhdannevaihteluita. Uusi rahoitusmalli siirtää riskin kuntien talouteen. Lisäksi Hattulan kunta katsoo, että hyvinvointialueilla tulisi olla kustannusvastuu niiden työnhakijoiden kohdalla, joilla palvelutarve on ensisijaisesti sosiaali- ja/tai terveyspalveluissa. Tämä näkyy mm. pitkäaikaistyöttömien kohdalla.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

Esityksessä kuntien rahoitusvastuuta varhennetaan, eikä rahoitusvastuuta poista asiakkaan aktivointi. Tässä riskinä on palveluihin ohjauksen vähentyminen, palveluvalikon supistuminen ja asiakkaiden palvelun painopisteen siirtyminen kokonaan vain työhön suoraan meneviin asiakkaisiin. Tämä malli ei kannusta kehittämään haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palveluita, vaikka kohderyhmä vaatii palveluiden monimuotoisuutta ja pitkäjänteistä palveluiden yhteensovittamista.

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta; Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta; Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta; Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

**Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta**

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

**Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsy, vaan palveluun ohjaus perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, tämä on erittäin kannatettavaa. Muutos mahdollistaa asiakkaalle palveluun pääsyn varhaisemmassa vaiheessa. Kohderyhmän kokonaisuus on selkeämpi, jos monialaisen palvelun tarkoitus on määritelty selkeämmin. Käytännössä tämä helpottaisi asiakkaan ohjaamista monialaisen tuen piiriin mahdollisimman oikea-aikaisesti.

Monialaisesta yhteispalvelusta tulisi tehdä kirjallinen sopimus, jossa määriteltäisiin tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Kokonaisresursointia monialaiseen yhteistoimintaan tulee tarkastella suhteessa asiakasmäärään. Työllisyysalueen ja hyvinvointialueen välinen henkilöstön jakautuminen tulisi olla asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti. Riittävä resursointi takaa palvelujen vaikuttavuuden.

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi monialaisen yhteistoiminnan aliresursointiin ja siihen, että työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Lisäksi yhteistyösopimuksen mahdollinen puuttuminen tuo helposti epäselvyyksiä kustannusten jakautumisen osalta käytännössä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Työnhakijoiden asiakaspalvelun toteuttamiseksi sekä palveluiden ohjautumisen ja vaikuttavuuden takaamiseksi tulisi valtion taholta tulla riittävät edellytykset ja resurssit. Yhteistyötahot tulee velvoittaa tekemään yhteistyötä kuntien kanssa.

Työnhakija- ja yritysasiakkaiden kohdalla riittävä tiedonsaantioikeus on taattava sujuvan palvelun saavuttamiseksi. Tietosuojan osalta tulisi määritellä riittävän tarkat, mahdollistavat raamit, jotta työllisyyden hoidossa voidaan kuntien mahdollisuuksia hyödyntää ketterästi.

Mäkelä Mari
Hattulan kunta - Työllisyyspalvelut